

ruma'

初鹿卑南語的家

初鹿プユマ語の「家」

“Home” in the Pinuyumayan Ulivelivek Language

文 | pu'ay kiringan 張阿信 (政大版九年一貫族語教材初鹿卑南語編寫組編輯委員)

ruma' i ni na ngay mu, warakaz ta marengay kana kukung na tu kiniyulrayan kini 'ezengan na ruma' parevavati.

inu valivalisan za ruma'

iniyam nu pinuyumayan na kinazuwan iyulray kinalrupe'an na dare', ultra na ruvu kemami, ilriv, vuwang, talraviyaw, sapsap, thraviyaw.

kukung na trau tu kinazuwan na ruma', amelri maresan hareman na trau tu niranganger atras mari tre'etre'elr ma'izang vavulayan, vangsar. zi maw na kawara (日語) ruma', na tutang ruma'.

na trau a kukung mukuwa pa'alrupan atrevung za 'inava za sasaleman za uwau'umayan na dare' parahan saya talraviyaw zi kazu i kazu niruma'enan, mukasa meravi mu'uma kikazu i kazu semalem, nanatu inu'uma nu mare'ani taw apetraw i kana talraviyaw isavak, 'alra na mi akanan i kazu zi muasalr saruma'enan mukuw kazuwa i kazu patrutru mu'uma zatu akanan.

ilikuzan lra mu'alra na mare kakazuwan tu pini trawan zi dadawan lra tu lralrak mu paranger 'azi ka'azi puwapuwa parahanan zatu raruma', paranger za pararahanana za mara arekez za ruma' 'azi pararayas masamasalra temulre'ay kana ruma', zi demapur kana varasa' temu liveng, melraivak mu taw dare'ay na sa'uv, za dare' i savak mu taw talasiway kana varasa', tu pusulrayay, pu'alrevanay, mukuwa kazuwa ikazu mu nu vetriliyan mu 'azi aretiz, nu derun mu

家 這個詞彙，要從古人所住過的及睡過的屋子談起。

家的沿革

我們卑南族（比努悠瑪雅呢族）住過、過夜、睡過的地方，有的稱為窩或巢（ruvu），也有稱為石穴（ilriv）、山洞（vuwang）、草寮（talraviyaw）、草寮（sapsap）、工寮（thraviyaw）者。

古人所住的家不是像現代人的高樓大廈如此富麗堂皇，僅有瓦屋、木屋，以及鐵皮屋。

古人去獵場發現可種植農作物的地方，會建一間工寮，在那裡與家人共同開闢農地及種植作物，所收割的農作物儲存在工寮裡面，因為工寮裡有糧食，一家人搬到該處暫居，繼續耕作維持生活。

後來，因家裡的人越來越多，孩子們越來越大，必須增建一些房屋，想要蓋個比較堅固、不需常修復的房屋，便用石頭疊成石牆，起初用泥土蓋做屋

'azi vi'as, salaw sadeku. ini mu a "kuvaw".

aramawa na mena'u za tatelraw za unan musavak i savak, nu musavak lra na mi padawak na unan salaw kakaudan maw na kemani zi, nu pararahan za tinalasiw na ruma' mu, demapur za mare'avalr i paduk taw dare'ay zi tu puzanumay kana zalrekitr na dare' zi tu trinaanaw kematru'a, na sa'uv mu taw talasiway kana dilrapilrapi' na varasa'sema'uv. kemay kanini lra na tinalasiw na ruma' mutrungulr.

kemani musavak kazu i savak zi sēv zi 'azi makakaud za variw, ziza ma'izang za 'udalr, muramawan zatu niruma'enan, zi mareka pazangal mena'u za ruma' pakiyarungetr za tuwalre'ayan kiyarungetran kana ruma', zi pakirungetr pakavulay.

hareman ini na vekalan na traliyan ulra vekal a kinuwakuwa i anger na ruma'. paruwalruwanay kanan tu niyarengay na Kiristo na kanatal i itras na ruma' i itras.

karuma'an

iniyam na pinuyumayan na Tamalrakaw na zekalr naniyam kakuwayanan melriziyan ulra a "karuma'an", kaazuwan na minatray na sa'atayan. turuma nu minatray lra na trau.

zekalr i Tamalrakaw ulra tutuluwa karuma'an. karuma'an ulra i palakuwan. na putuwa, ulra pinarahan kanatu ma'izang. na pulralrengan, ulra pinarahan kanatu ma'izang a sanar karuma'an.

pa'atayan

marengay ta kana ruma' kema i kaniyam na pinuyumayan na muwasavak na ma'inayan na siyakay mu, ulra mi pa'atayan, kemay kana melrivak na pa'atayan 'alra na kazuwan lra tu pini trawan ulra na musavak kana ma'inayan, mupana mukuwa knatu 'azin muwaday i pa'ataya kazu kana tu 'azin na ma'inayan mukasa kikazu.

na musavak mi alrak, mu museneng muwaday i pa'atayan mudaway saya saruma'enan i ruma', na maru wadiyadi museneng ulra, ualra zuma na muramawan za kiyakarun awlra mukuwa i kiyakarukarunan muwaday i ruma' kazu lra i sizumayan, nu kapavilungan, kapalisiyan, pakaetim miyanatrayan semasaharan mapiya muraruma' mukuwa i ruma' i pa'atayan muwazuk. mau muruma' kani taynataw.

頂，地板也用石頭鋪地板、造門，住進裡面，冬天不冷，夏天不熱又舒服。這個屋子叫做「kuvaw（半穴居）」。

可是發覺長長的蛇會進到家裡，相當危險，因此，在建石頭屋的時候，石頭排成兩排，中間填黏泥土，灌水成硬牆，屋頂也用扁石塊連接蓋做屋頂，從此，蛇及老鼠就不會進去了。石頭屋（tinalasiw na ruma'）就從這時衍生。

如此一來，全家住進裡面，安全又不怕風雨，人們為了一家人，漸漸看重堅固的房屋，全心維持家的整潔環境。

現代又有新的抽象意涵的家，例如基督教教理當中的天國（kanatal i itras）和天家（ruma' i itras）。

祖靈屋

本族達瑪拉告部落的習俗不一樣，有祖靈屋（karuma'an），是人們死後的家。

達瑪拉告部落有3個祖靈屋。第一個是部落共同祖靈屋，在聚會所。第二個是部杜萬宗族，位於族長的家的空地。第三個是部拉樂按宗族，位於族長的家的空地。

宗族

談到家，在本族母系社會裡還有宗族（pa'atayan）。第一個宗族因人數多，有的嫁出去，離開宗族，在婆婆家住。

媳婦生了兒女就分家，離開宗族，成立一個家族。兄弟姊妹分家，有的因工作或職業，離開家住在外地，過年過節、喪事喜事時，都要回到本家的宗族來團圓，也就是回娘家。◆

